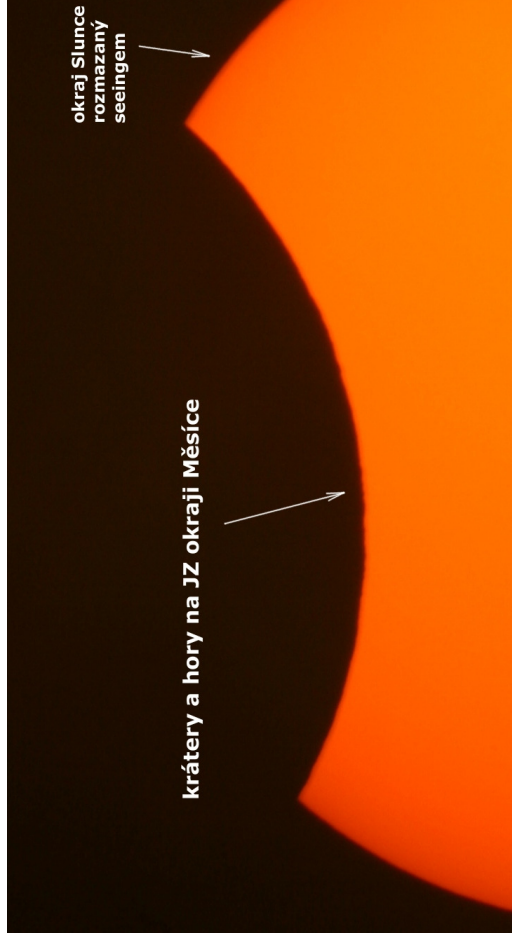

POVĚTRONĚ

Královéhradecký astronomický časopis

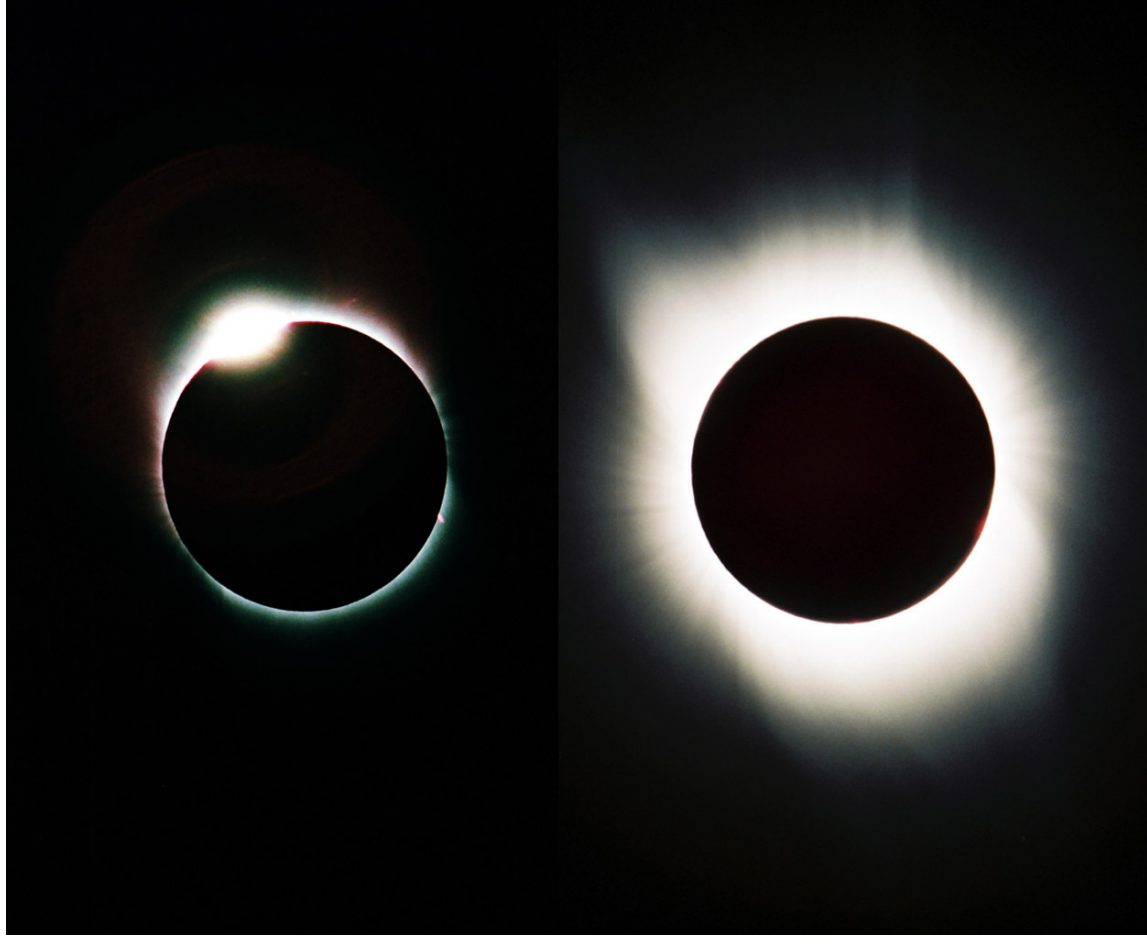
číslo 5/2008
ročník 16

Obr. 19 — Částečné zatmění Slunce z královéhradecké hvězdárny. Srovně krásně hladký okraj Slunce, jen trochu rozmazaný seeingem, a hrozně „zubatý“ okraj Měsíce. Při projekci v kopuli byly na Měsíci občas viditelné hory ostré jako „žiletky“! Použitý přístroj: Canon Eos 350D, objektiv Rubinar 10/1000, chromový oranžový filtr, expoziční doba 1/250 s, citlivost 100 ASA. Orientace snímku je sever dole a východ vpravo. Foto Miroslav Brož.

Obr. 20 — (a) Maximální fáze zatmění Měsíce 16. 8. 2008 pozorovaná ve Frymburku ve 23 h 20 min SELČ. (b) — závěr zatmění zachycený z Vyššího Brodu v 0 h 28 min. Pořízeno videokamerou Panasonic NV-GS500 a upraveno. Foto Petr Horálek. K článku na str. 25.

SLOVO ÚVODEM. V Astronomickém kurzu tentokrát podrobně diskutujeme problém tří těles a některé jeho aplikace ve sluneční soustavě, například obíhání komety ovlivněné planetou Jupiter.

Nešťastným pozorovatelům, jimž unikla srpnová zatmění Slunce a Měsíce, jsou určeny reportáže Petra Horálka, které vás přímo vtáhnou do děje. V Hradci na hvězdné jsme viděli sice jen částečné sluneční zatmění, ale stálo za to! Viz alespoň obrázek na poslední straně obálky.

Na závěr je řazena krátká, ale úsměvná citace ze starých tisků.

Miroslav Brož

Elektronická (plnobarevná) verze časopisu *Povětrón* ve formátu PDF je k dispozici na adrese:

(<http://www.astrohk.cz/ashk/povetron/>)

Povětrón 5/2008; Hradec Králové, 2008.

Vydala: **Astronomická společnost v Hradci Králové** (6. 9. 2008 na 211. setkání ASHK) ve spolupráci s **Hvězdárnou a planetáriem v Hradci Králové**

vydání 1., 28 stran, náklad 100 ks; dvouměsíčník, MK ČR E 13366, ISSN 1213-659X

Redakce: Miroslav Brož, Martin Cholasta, Josef Kujal, Martin Lehký a Miroslav Ouhrabka

Předplatné tištěné verze: vyřizuje redakce, cena 35,- Kč za číslo (včetně poštovného)

Adresa: ASHK, Národních mučedníků 256, Hradec Králové 8, 500 08; IČO: 64810828

e-mail: (ashk@ashk.cz), web: (<http://www.ashk.cz>)

je jakási temně hnědá oblast. Chvilí to dávám za vinu orosenému primárnímu zrcadlu Dobsona, ale na fotografických i videu vyniká to samé. Okem však vnímám něco jiného — kompletní obraz celého dějiště s nevinnou měsíční „čapkou“ na jihočeském hvězdném nebi. Dokonce mi ani nevdá, že pozoruji u hlavní silnice a občas mi projíždějící auto září reflektory přímo do očí. Přejichod mezi stínem a světlem je podbarven úzký pásem šedomodrého zabarvení. Předností částečného zatmění je navíc vjem, jak rychle se Měsíc po obloze sune. I v případě maximální fáze to je znát, hlavně na místě, kde se rozmezí stínu a světla setkává s okrajem plného Měsíce. Je to nádherná, ačkoli cítím i zklamání při pomýšlení na mého dědu, kterému by se tohle určitě moc líbilo.

Po půl hodině, kdy se Měsíc pomalu vynořuje ze stínu, mě zase dohání oblačnost. Tentokrát není tak hustá, ale to nejlepší jsem už viděl, takže balím a jedu dál. Zářící město je Frymburk na břehu Lipna a silnice mě zavádí až k Lipnu nad Vltavou, odkud nevědomky mířím k hranicím. Nevědomky proto, že to tu neznám a všude vládne hustá mlha. Dostávám se až k Přední Výtoni (to, že se jedná o hraniční přechod, zjišťuji až nyní). Je čas se přeci jen podívat do mapy. A při pohledu do ní vzniká plán: jet na Vyšší Brod a odtamtud do Kaplice. Plán je to dobrý, ale má mouchu — mlhu.

Ještě jsem měl v plánu dospat v autě a nad ránem se projít po nějaké vítavínové lokalitě. V nestřeženém okamžiku jsem ale kdesi u Kaplice odbočil kamsi, a pak se táhl asi 20 km nepřijemnou lesní cestou do neznáma bez sebestmenší možnosti to otočit. Ještě nepřijemnější to bylo ve chvíli, když jsem zjistil, že jde o cyklostezku a že není ani na mapě. Po úmorném a stresujícím hledání nějaké regulérní silnice jsem na nejbližší odbočce zjistil, že jsem blíž k Třeboni, než k Ločenicím. Vyhlídky na klidnější silnice teď v noci než za denní spíčky mne raději vedly rovnou zpět do Železných hor. Na cestu mi svítíl úplněk. Však vítaviny, třešty se, já se vrátím! Tolik k mé strastiplné cestě za posledním „pořádným“ zatměním do roku 2011.

V Evropě spatříme příští rok na Silvestra večer skutečně chudé částečné zatmění o velikosti 8 %. V červnu 2011 nám to ale vynahradí velkolepé úplné zatmění, přičemž Měsíc bude nad obzor vycházet jako částečně zatmělý a pak projde středem zemského stínu, čili úplná fáze potrvá plných 101 minut.

Ze starých tisků XVII

Martin Lehký

[...] Kdesi byl na stráží vojín na blízku hvězdnáry v noci. S puškou na rameně dlouho procházel sem a tam, až najednou zpozoroval že se tam na hvězdné něco pohulo. To hvězdnár namířil ohromný dalekohled k nebi. Statečný obránce vlasti dlouho se díval, ale ničeho zvláštního neviděl. V tom však letěl vzduchem povětrón. „Aha“, povídá si voják, „teď přece jednu trefil“. [...]

[1] JIRÁK, František *Přirodopisná čítanka: o hvězdách*. Brno: Benediktínská knihtiskárna, 1908. 166 s. Bibliotéka poučná a zábavná. Dědictvím sv. Cyrilla a Methoděje; sv. 60.